

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 14/09-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť advokátky JUDr. K. K., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 166/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. K. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 166/2005 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 166/2005 **k o n a l** bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. K. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. K. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný uhradiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. Č., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 14/09-8 z 21. januára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. K. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 166/2005.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že „... podala dňa 19. 05. 2005 na Okresnom súde... návrh na ochranu osobnosti proti odporcovi P., a. s. Vec bola... vedená pod sp. zn. 31 Cb/71/2005, dňa 21. 06. 2005 bola prevedená do registra C a zapísaná pod sp. zn. 22 C 166/2005...

Napriek tomu, že od podania návrhu uplynulo už 3 a pol roka, vec doteraz nebola právoplatne skončená, preto žiadam o zjednanie nápravy. Sťažovateľka poukázala na priet'ahy v konaní sťažnosťou zo dňa 24. 04. 2008 a žiadala príslušný súd o zjednanie

nápravy a rýchlejšie rozhodnutie vo veci. Predsedkyňa Okresného súdu... reagovala na podanú sťažnosť listom zo dňa 09. 05. 2008, v ktorom konštatovala, že podaná sťažnosť je dôvodná a celé konanie je poznačené prietahom, keďže súd okrem úkonu zo dňa 27. 10. 2005 v uvedenej veci nevykonal žiadny ďalší procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci, čo možno považovať za objektívne prietahy. Na základe uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka využila všetky právne prostriedky, ktoré právne predpisy na jej ochranu poskytujú...

Vzhľadom na uvedené tvrdím, že Okresný súd Bratislava I mohol uvedenú vec v rozumnej lehote rozhodnúť, pretože od podania návrhu uplynulo už 3 a pol roka.“

3. Na základe už uvedeného sťažovateľka žiada vydať nález v tomto znení:

„1. základné právo sťažovateľky JUDr. K. K. ... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní vedenom na Okresnom súde... pod spisovou značkou 22 C 166/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu... sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod spisovou značkou 22 C 166/2005 konal bez zbytočných prietahov.

3. sťažovateľke JUDr. K. K. ... priznáva finančné zadostučinenie vo výške 180.000,- Sk (slovom stoosemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd... povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd... je povinný uhradiť JUDr. K. K. ... trovy právneho zastúpenia...“

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodnila tým, že „... ochrana práv v uvedenom prípade nebola rýchla a účinná podľa ustanovenia § 6 0. s. p. a bolo porušené ústavné právo sťažovateľky“.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci podaním sp. zn. Spr 3086/09 z 10. februára 2009 písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu: „... S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní musím konštatovať, že predmetné konanie je poznačené prietahom, ktorý bol spôsobený neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov

a administratívnych pracovníkov na Okresnom súde Bratislava I. Sťažnosť sťažovateľov na prieťahy v konaní je dôvodná. “

5. Právny zástupca sťažovateľky na toto vyjadrenie okresného súdu reagoval listom zo 6. februára 2009, v ktorom uviedol: „... *v danom prípade ide o vyše 3,5 ročné obdobie súvislej nečinnosti súdu a to považujeme za vážne porušenie základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. V súvislosti s prechodom na euro upresňujem náš nárok (poznámka: finančné zadosťučinenie) na sumu 5974, 91 €.*“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti, jej doplnenia, k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 22 C 166/2005 zistil tento priebeh a stav konania:

Sťažovateľka 19. mája 2005 podala na okresnom súde návrh na ochranu osobnosti a zaplatenie 100 000 Sk s prísl., ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 31 Cb 71/05. K návrhu boli priložené listinné dôkazy, na ktoré sa navrhovateľka v návrhu odvoláva, a zároveň bol s návrhom zaplatený aj súdny poplatok.

Následne okresný súd vo veci vykonal tieto úkony:

- 21. júna 2005 bol spis preradený do registra C, pridelený novému zákonnému sudcovi a bola mu pridelená nová sp. zn. 22 C/166/2005.

- 27. októbra 2005 vydal okresný súd uznesenie č. k. 22 C/166/2005-25, ktorým uložil odporcovi, aby sa vyjadril k návrhu. Uznesenie spolu so žalobným návrhom a prílohami boli odporcovi doručené 7. novembra 2005.

- 14. januára 2009 dala sudkyňa pokyn kancelárii, aby nariadila termín súdneho pojednávania na 13. marec 2009, a zároveň zaslala poučenie procesným stranám a výzvu odporcovi, aby sa vyjadril k žalobnému návrhu.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 166/2005 (o návrhu na ochranu osobnosti a zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vo všeobecnosti platí, že všeobecný súd má venovať primeranú pozornosť každému žalobnému návrhu (o to viac, ak sa dotýka profesionálnej cti navrhovateľa), v dôsledku čoho má byť postup súdu efektívny a rýchly, aby bol naplnený účel súdneho konania, t. j. všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

1. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce sa ochrany osobnosti, ktoré sa začalo 19. mája 2005 a dosiaľ (teda po skoro štyroch rokoch) nebolo súdom prvého stupňa meritórne rozhodnuté.

1.1 Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú na rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konanie o ochranu osobnosti nehodnotil ako právne zložité.

1.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria v preskúmvanej veci, teda správania sťažovateľky, ústavný súd nezistil skutočnosť, žeby sa sťažovateľka podieľala na priet'ahoch konania.

1.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov. Ústavný súd v tejto súvislosti zistil, že okresný súd vo veci v období od 27. októbra 2005 do 14. januára 2009 bol nečinný.

Ústavný súd hodnotí obdobie nečinnosti okresného súdu od 27. októbra 2005 do 14. januára 2009 ako zbytočný priet'ah v trvaní viac ako 3 roky a 3 mesiace.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu poukazujúce na objektívne príčiny spôsobujúce prieťahy v konaní, ktoré spočívajú v „*neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov*“, nemožno akceptovať, pretože podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

2. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

4. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy).

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 974,91 € (180 000 Sk).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie.

Pri určení jeho výšky vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia jej práv (pozri body 1.1 až 1.3 tejto časti odôvodnenia) považuje za primerané v sume 1 000 €. Pri posúdení celkovej výšky priznaného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil tiež postoj okresného súdu (jej predsedníčky) k namietaným prietahom, ako aj samotný príkaz okresnému súdu (bod 2 výroku). Tieto dôvody v prípade podania ďalšej sťažnosti na prietahy v predmetnom konaní v súvislosti s nečinnosťou všeobecného súdu už ústavný súd nebude akceptovať.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný vyplatiť ho sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie z 21. novembra 2008, pričom vyjadreniu sťažovateľky k stanovisku okresného súdu zo 6. februára 2009 ústavný súd nepriznal ústavne významný význam.

Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2008 patrí advokátovi odmena z výpočtového základu 19 056 Sk (632,54 €), t. j. 3 176 Sk (105,42 €) a režijný paušál 190 Sk (6,30 €), teda spolu 3 366 Sk (111, 23 €). Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom v roku 2008 (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje celkovú sumu 6 732 Sk (223,46 €), ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2009